

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

331. Duo casus sæpe in praxi occurrentes deciduntur. Primo, an Abbatissa post expletum triennium possit Monasterium gubernare? Secundo, an qui fornicatus est, &c. qui casus non pertinet ad hunc ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

in Glossalittera X. Emanuel Sà ver. beneficium num. 31. & alij. Vnde ego in casu huius Resolutionis putarem, tam sententiam Garziaz, quam Portel esse probabilem, nisi obstatet contra Portel Responsum Sacre Congregationis ad Episcopum Abulensem tenoris sequentis. Illustris, & Reverendissime Domine, vt frater, dubitationi amplitudinis tuæ nomine propositæ super ætate, quæ per Concilium Tridentinum c. 12. §. Ad ceteras autem dignitates, & c. §. 24. de reform. requiritur in iis, qui dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla lubest, obtinere volunt. Congregatio Illustrissimorum Patrum eiusdem Concilij interpretum ita respondendum duxit, nempe, decretum illud esse intelligendum de anno vigesimo secundo completo, quod reliquum est Deum amplitudini tuæ propositum in omnibus precamur Romæ die 24. Septemb. 1593. Amplitudinis tuæ Illustris, & reverendissimæ vti frater studiosissimus Hieronymus Cardin. Mathæus. Vnde ex his patet, quod cum Tridentinum asserat quod Monialis eligenda in Abbatissam non sit minor annis 40. non si ficere annum 40. inceptum, sed debere esse completum; Ideo tu cogita.

RESOL. CCCXXIX.

An Monialis illegitima possit esse absque dispensatione Abbatissa? Et an possit Prælati dictarum Monialium in supradicta illegitimitate dispensare? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 101.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Castellinus de elect. c. 17. n. 5. Barbosa de potest. Episc. p. 3. allegat. 100. n. 13. Sanctarellus in variar. resol. q. 40. n. 7. Suarez in 3. part. tom. 5. disp. 5. c. sect. 5. n. 15. Homobon. de stat. p. 1. c. 24. Naldus in sum. ver. Abbatissa, n. 2. Sanch. in sum. tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 19. & alij penes ipsium ex auctoritate cap. indemnitatibus, §. sanè, ver. verum si que, de elect. in 6.

2. Verum non defuit contrariam sententiam docentes, & hi sunt Portel in dub. Regul. ver. Abbatissa, n. 6. Miranda tract. de Monialibus q. 6. art. 3. & Hieronymus Rodriguez in compen. 99. Regul. resol. 2. n. 21. Ratio est, quia in c. 1. de filiis Presbyt. ne vllum verbum inuenitur de fœminis, sed tantum de viris, & fœminæ in odiosis non includuntur sub nomine masculinorū, ex regula c. generali. de elect. in 6. Et ad c. indemnitatibus, pro negatiua sententia adductum, respondet Rodriq. vbi supr. quibus omnibus adde id, quod notat Iulius Laurorius in variis elucubr. tit. 4. c. 24. n. 38. nempe sacram Cardinalium Congregationem declarasse, quod ex illegitimo thoro nata constitit. Sixti V. contra Regulares illegitimos, non comprehenduntur, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatissæ, seu Priorissæ elegeri possint.

3. Nota tamen, quod etiam stando in prima sententia, possunt Prælati dictarum Monialium in dicta illegitimitate dispensare, vt docet Portel vbi supr. qui citat Emanuelem Rodriguez.

RESOL. CCCXXX.

An Monialis vidua possit eligi in Abbatissam absque Sedis Apostolicæ dispensatione? Et an, quæ virgines non sunt, excludantur ab Abbatissa, seu Priorissæ officio? Et an non possint Moniales quacumque occasione transferri de Monasterio in Monasterium sine licentia Sedis Apostolicæ, neque ratione Prioratus, vel alterius officij? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 99.

§. 1. Affirmatiuam sententiam mordicus defendit Laurentius Portel in dubiis Regularium, ver.

Abbatissa, n. 10. & Hieron. Rodriguez in compen. 99. Regul. resol. 2. n. 26. Ratio est, quia lex etiam Pipalis tolli potest per contrarium vsum, & ad hoc aliqui dicunt sufficere decennium, aliqui dicunt sufficere aliquando, attentis circumstantiis, tempus breuius quam decennium; qui verò tempus amplius extendunt, dicunt per 40. annos sufficientissimè legem tolli per contrarium vsum, sed dato, & non concessio. quod aliqua lex canonica prohibuit viduam fieri Abbatissam, iam est abrogata per contrarium vsum; ergo, &c. Minorem propositionem huius argumenti fuscè probat Portel. vbi supr. idèd Suarez tom. 4. de Religione lib. 3. c. 6. n. 16. asserit probabilem esse hanc opinionem, maximè si consuetudo id approbet; cui standum esse ait. Vnde etiam Sanchez in sum. tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 22. vbi probat ad Abbatissæ munus non desiderari virginitatem.

2. Non desinam tamen hic adnotare, quod Miranda negatiuam sententiam docet in manuali Præl. tom. 1. q. 7. art. 6. cui ego addo Homobonum de stat. Relig. p. 5. c. 24. Iulium Laurorius in variis elucubrationsibus tit. 4. c. 23. n. 10. & Lucam Castellinum tract. de elect. c. 17. n. 5. 14. & 17. vbi testatur sic declarasse sacram Cardinalium Congregationem die 15. Iulij 1616. sub his verbis. Si vidua monasticum habitum assumat, ad Abbatissæ, aut Priorissæ munus obeundum, absque Sedis Apostolicæ dispensatione eligi non potest. Vide etiam Barbosam de potest. Episc. p. 3. alleg. 100. n. 14 qui contra Sanch. tenet, quacumque, quæ virgines non sunt, excludi ab Abbatissæ, seu Priorissæ officio.

3. Notandum est tamen hic obiter, quod ex Decreto Pauli V. publicato à sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium sub die 22. Decembr. 1617 ac in tantato Procuratoribus generalibus Ordinum, non possunt Moniales quacumque occasione transferri de Monasterio ad Monasterium sine speciali licentia Sedis Apostolicæ, toties quoties obtinenda, neque ratione Prioratus, vel alterius officij, quibuscumque in contrarium non obstantibus, vt notat Castellinus vbi supr. de elect. cap. 17. n. 5.

RESOL. CCCXXXI.

Duo casus sape in praxi occurrentes deciduntur. Primo, an Abbatissa post expletum triennium possit Monasterium gubernare? Secundo, an qui fornicatus est, &c. qui casus non pertinet ad hunc tractatum, idèd appositus est cum suo textu in suo proprio tractatu, &c. Ex p. 7. tr. 1. 2. & Misc. 3. Ref. 19. alias 17.

§. 1. FVi per litteras de his casibus interrogatus, Primo, an Abbatissa post expletum triennium possit Monasterium gubernare vsquequo fiat electio alterius Abbatissæ. Secundo, an qui fornicatus sit cum fœmina, si illam postea in vxorem ducat, possit fieri Clericus coniugatus.

2. Ad primum respondeo, quod licet officium Abbatissæ. finito triennio expiret, nec Episcopus possit illud prorogare, vt Sacri. Congregatio Episcoporum censuit, die 20. Febr. 1615. teste Gauanto in Manna. Episc. verb. Monialium Officiales, n. 20. tamen hoc non obstante existimo posse per illos dies in quibus noua electio efficitur, regere Monasterium sub aliquo titulo, seu nomine. Et ita docet Sanctotius in Comment. ad Constit. Minorum cap. 11. stat. 7. & ante illum Miranda in Manuali Præl. tr. de sacris Monial. q. 7. art. 9. concl. 2. vbi sic ait: Sicut Abbatissatus officium à superioribus fuerit acceptatum, siue non, nulla tamen Monialis, Abbatissa, neque Vicaria, Minorum fratrum curæ subiecta, vltra triennium in suo officio potest durare. Hæc conclusio satis constat ex constitutione supradicta

Sup. hoc magis late infra in Ref. 333.

Supradicta Sixti V. nam quamvis illa, quae adducta fuit ex Greg. XIII. (vt dixi) non comprehendat nisi duntaxat Moniales Italiae & Siciliae, Monachalem vitam profitentes, generalitque clausula ibidem posita, non extendatur ad maiora expressus nihilominus tamen, constitutio praedicta Sixti V. omnes Moniales Abbatissas & Praefectas, quocumque nomine nuncupentur, Minorum fratrum cura subiectas in quibusvis partibus, & prouincijs generaliter comprehendit, ita quod post transactum triennium praedictum, nullum Abbatissas, seu praefecturas Monasteriorum, aut officium aliud nec aliquam potestatem, vel auctoritatem in eisdem possunt obtinere, & exercere, vt ibidem dicitur. Sed circa haec vltima verba, nonnulla est difficultas apud Patres nostri sacri Ordinis, An scilicet liceat Abbatissas praedictas, finito sui Abbatissatus tempore, constituere eorumdem Monasteriorum Praesidentes, donec aliae Abbatissae eligantur? Quidam enim affirmant, alij vero negant, propter verba superius posita. Sed quidem pars affirmatiua probabilis mihi esse videtur, quin verò, & id pertinere ab bonum regimen, debitamque administrationem Monasteriorum Monialium, vt scilicet, pro paruo aliquo tempore, eadem ipsae, non verò aliae, Praesidentes constituentur, propter vitanda innumera mala, damna, atque incommoda, quae ex contrario facto, vt plurimum exoriantur, aut saltem possent euenire, & quia illae maiorem habent notitiam dispositionis, & status suorum Monasteriorum, quam aliae. Quis enim non videat, quod aliae nominatae Praesidentes, nouitatum amatrices, breui illo temporis spatio, quam plura possint innovare, quae in maximum damnum, & detrimentum pacis, quietis, & tranquillitatis praedictorum Monasteriorum caderent, Monialium omnium, in ordine ad finem futurae electionis animos sollicitare, & omnibus velle placere, quae sua sunt quaerentes, non quae Iesu Christi? Vnde ad supradicta verba respondendo, dico, quod ibidem tantummodò prohibentur Abbatissae praedictae, expleto suo triennio, habere in dictis Monasterijs, aliud officium (quocumque nomine nuncupentur) quod etiam per triennium duret, sicut est officium Vicariae, seu alicuius similis, nam hoc est in officijs perpetuari, quod ibidem à Summo Pontifice prohibetur, non vt ipse esse Praesidentes, finito suo Abbatissatu, paruo aliquo tempore, donec aliae ipsarum loco eligantur, propter rationes praedictas. Multò etiam minus praedicto decreto prohibetur, quin perfunctae officio Vicariae eligi possint in Abbatissas, quod etiam à quibusdam extitit dubitatum, & difficultas mihi proposita. Cui & ego affirmatiuè respondi, & ita obleruat communis praxis. Hucusque Miranda, cuius opinio à fortiori procedit cum adesset consuetudo.

RESOL. CCCXXXII.

An Abbatissa possit praecipere Monialibus aliquid sub pena excommunicationis?

Et an supradicta Abbatissa possit saltem praecipere aliquid Monialibus sub praecipito obedientiae?

Et explanatur mulieres non esse iure Divino incapaces potestatis Ordinis, & Iurisdictionis, ita vt etiam ex commissione Pontificis excommunicare, & censuras ferre non valeant. Ex p. 5. tr. 9. Ref. 16.

§. 1. **V**idetur affirmatiuè respondendum, quia Abbatissa habet spirituales iurisdictionem in subditas, ergo. Probatur antecedens, quia Moniales tenentur in conscientia illi obedire: quod confirmatur ex c. dilecti filij, de arbitr. cap. dilecti de excess. praeb. & c. dilecti, de maior. & obed.

2. Sed respondendum est negatiuè, cum factum non possint ferre censuras, cum Ordinis clericalis & Ecclesiasticae iurisdictionis sint incapaces, ex c. nona, de penit. & remiss. & docet D. Thom. in 4. q. 1. ar. 1. dub. 19. quest. 3. ad 4. & dicit. 1. 5. q. 2. ar. 1. ad 2. Dicendum est, igitur Abbatissas non habere spirituales iurisdictionem in subditas, nec in foro interiori, nec in exteriori, nec posse ferre praecipita, quae vim legis & praecipiti habeant, sicut Episcopi & ceteri Praelati Ecclesiastici, subditae verò eis nihilominus obedire tenentur, tum quia hoc est vnum ex praecipitis suae regulae, tum etiam, sicut filiae tenentur obedire matri & filij parentibus, quamvis parentes nullam habeant iurisdictionem in filios, & ita docet Rodriguez in summa tom. 1. cap. 3. n. 9. Lezana in qq. regul. cap. 26. num. 1. Homobonus vol. 1. part. 2. resp. 105. Cornejo in 3. part. tr. 5. de cens. disp. 2. dub. 3. qui tamen contra D. Thom. addit, mulieres non esse de iure diuino incapaces potestatis Ordinis & iurisdictionis, ita vt etiam ex commissione Pontificis excommunicare, & censuras ferre non valeant, & citat Paludanum, Hugolinum, Henriquez & Sayrum, quibus adde Suarez disp. 2. sect. 2. ar. 7. & Praepositorum in 3. part. q. 1. de cens. in comm. q. 1. dub. 4. sed ex Auila Coninch de Sac. disp. 1. 3. dub. 3. n. 35. putat cum D. Thom. quod finem, nec quidem Pontifex possit committere hanc potestatem. Sed si quis incidenter hic quaerat, an Abbatissa, si non potest praecipere aliquid Monialibus sub censura, vt dictum est, possit praecipere sub praecipito obedientiae? Et affirmatiuam sententiam docet Rodriguez in summa tom. 1. cap. 3. num. 9. vbi post adductam rationem pro hac firmanda sententia contra Sotum, sic asserit. [La qual razon deuen considerat los que por dar contrao a Monjas, las desobligan de los preceptos de su Abadesa, y son causa de mucho mal espiritual, y esto se ha de tener, aunque en las quisiones regulares me fui tras Soto por su autoridad,] Ita Rodriguez, qui quidem poterat non cantare palinodiam, & Sotum sequi, cuius opinio negatiua in hoc dubio liquenda est, & illam sequuntur Portel in dubijs Reg. ver. Abbatissa num. 1. Merolla tom. 2. disp. 4. cap. 4. disp. 1. 3. n. 126. Ledesma in 2. 2. part. 4. quest. 120. ar. 4. Sanchez in summa tom. 2. lib. 6. cap. 1. n. 2. Baldellus lib. 5. disp. 6. num. 1. & seg. Valencia tom. 4. disp. 7. quest. 16. punct. 3. Sayrus in clauis Regia lib. 5. cap. 10. num. 26. Vgolinus de cens. tab. 1. cap. 2. §. 7. & alij penes ipsos. Dico igitur Abbatissas non habere potestatem spirituales in Moniales, sed solum domesticam, qualem habet mater familias in filios, & ideo non possunt praecipere spiritualia imponere in virtute obedientiae, & Spiritus sancti, sicut possunt Praelati Regulares, sed tantum posse instar matris familias praecipere imponere, quae ad domesticam gubernationem, & communitatem Monasterij pacem conducant, & haec praecipita obligabunt iuxta grauitatem, vel leuitatem materiae. Non nego tamen sententiam Rodriguez probabilem etiam esse, quam praeter ipsum, tuetur Salas de legibus disp. 8. sect. 19 in fine. Azorius tom. 1. lib. 13. cap. 10. q. 7. in fine. Cornejo in 3. part. D. Th. tr. 5. de excom. disp. 2. dub. 5. q. 2. num. 2. Lezana in qq. Regul. cap. 25. n. 10. Naldus in summa ver. Abbatissa num. 4. & alij sed contra opinio est probabilior.

RESOL. CCCXXXIII.

An Monialis possit transfere de vno Monasterio ad aliud causa foundationis, reformationis & c. sine licentia Praepositi? Ex p. 3. tr. 2. Ref. 127.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docuit Eman. Rod. in summa tom. 3. c. 3. n. 2. & Thomas Zerola in praeb.